

Цікаві факти з життя Миколи Гоголя

За матеріалами Інтернету

Микола Васильович Гоголь належить до найбільш оригінальних письменників усіх часів. У найрізноманітніших експертних опитуваннях його ім'я ставиться поруч із іменами Шекспіра, Сервантеса, Данте. Довкола життя і творчості Гоголя і донині схрещуються списи і народжуються найрізноманітніші версії... Життя Миколи Васильовича оповите таємницями, парадоксами, суперечностями...

Гоголь уперше в українській історіографії заговорив про державну незалежність України. У статті "Роздуми мазепи" Микола Гоголь чи не вперше в українській історіографії нагадує нам про тисячолітню історію нашого народу. Через призму роздумів гетьмана Мазепи він підкреслив відмінність українського народу від російського, виклавши своє розуміння тогочасних подій в Україні і показав трагічне становище Гетьманської держави в умовах Російської колоніальної імперії. Гоголь заявив, що українська волелюбна нація може мати "самобутню державу" з демократичним ладом управління, але під протекторатом Росії.

Гоголь одним з перших мав намір створити концептуальну історію України, передовсім про Запорозьку січ, героїчні звичаї козацтва. Він плекає надію, що стане викладати в Київському університеті, створить об'ємну бібліотеку в рідному селі. Його унікальність як історика полягала в тому, що він мав хист розповідати про історичні події в образах простої людини, нібито сучасника тих далеких подій. У творах Гоголя козаччина вперше постає не в міфах і легендах, а у такій інтерпретації, яка сприймається як **наближена реальність**. Молодий Гоголь починає викладати історію на кафедрі в Санкт-Петербурзькому університеті. Він проводить три блискучих лекції з історії, яких вистачило аби про його хист почали говорити в Петербурзі.

Філологічний аналіз гоголівських текстів може досить яскраво довести, що **навіть пишучи російською, Гоголь використовує лінгвістичні конструкції, притаманні саме українській, а не російській мові.** Також і через це більшість російських критиків не сприйняли його як свого,

зреагувавши на "Ревізора" і "Мертвих душ" як на твори, ворожі Росії.

Так, Василь Розанов заявив, що Гоголь **"не наш"**, що він "створював тільки карикатури.. цілу генерацію гуляючих мертвяків, і ми почали ненавидіти все це покоління".

Слов'янофіл С.Аксаков вважав, що Гоголь "не любить Росію: тільки гляньте, якою прекрасною видається Малоросія і якою він змальовує Росію".

А граф Федір Толстой вибухнув словами про те, що автора треба було б "у кайданах приправити до Сибіру".

Відомий історик Олександра Єфименко 1902 року писала, що Гоголь був рідним сином малоросів і прийомним сином великоросів. І саме названій матері відвідавав свій талант, життя і серце, хоч отримав їх від своєї матері.

Однією з найбільш ймовірних причин негативного ставлення російських письменників до Гоголя, як і до Т.Шевченка, було не тільки їхнє українське коріння, але й український дух волелюбства, дух вільного козацтва, яким були пронизані твори двох геніїв. Цей дух різко контрастував із поглядами імперських придворних письменників, які не уявляли свого життя поза імперською короною. Особливу заздрість серед недоброзичливців письменника викликав природний, глибинний зв'язок Гоголівських творів з народом - тим народом, під небом якого він виріс.

Загальновідомо, що талант, геніальність нерідко супроводжуються різноманітними неординарностями, відхиленнями від норми. Микола Гоголь не був винятком із цього правила. За сучасним розумінням він був неабияким диваком і містиком. Приміром, подекуди, що Гоголь полюбляв ходити на похорони, носити чорний одяг, гуляти на кладовищах. Працював письменник здебільшого вночі.

Ще за юнацьких років Гоголь почав проявляти зневагу до грошей, через що постійно бідував, існував на невелику чиновницьку платню. Як правило, мешкав у друзів і напрошувався до когось із заможних людей, що їхали за кордон, у компанію, і йому часто не відмовляли, адже Гоголь був гострословом, чудовим компаньйоном у мандрівці.

Як і чимало інших видатних постатей, **Гоголь у дитинстві не демонстрував успіхів у навчанні.** "Туп, слаб, резов", - так характеризували Гоголя його вчителі з училища. Досить посередньо писав Гоголь й шкільні твори. Реалізовувався юнак здебільшого як актор у театрі ліцею. Але проявляв

себе яскраво! До нас дійшли спогади глядачів вистав за його участі, в яких йдеться про те, що аудиторія «помирала» від сміху, спостерігаючи за гоголівськими персонажами на сцені. Акторські здібності молодого Гоголя дозволяли не помічати його негарних рис, невеликого зросту, сором'язливості Миколи Васильовича. Та, понад усе Гоголь мріяв стати великою, значною, видатною особистістю. Пошук своєї особливої місії в житті поступово приводить його в літературу.

Миколу Гоголя вирізняла феноменальна пам'ять. Жодна деталь, жодна, на перший погляд, неважлива дрібниця не проходила поза його увагою. Його пам'ять зберігала усе. Невипадково, що майже кожен літературний персонаж, створений Гоголем, ставав добре пізнаваним – випадок у російській літературі безпрецедентний.

М.Гоголь часто згадував три роки, які він пропрацював дрібним чиновником в Петербурзі. За його словами, рутинна робота принесла йому лише одну користь – зробила його почерк розбірливим і незвичайно гарним. Пам'ять і досвід, набутий на службі, Гоголь в подальшому втілює у своїх творах.

Життя Миколи Васильовича й донині оповите таємницями. Однією з найзагадковіших загадок Гоголя є історія його народження. Два сини його матері, Марії Іванівни, померли тільки-но народились. Жінці порадили відвідувати церкву святого Миколая, який вважається захисником жінок і дітей. Така церква розташовувалась неподалік – у селі Диканька; вона й стала місцем постійних молитов вагітної жінки, адресованих Миколаєві Чудотворцю. Коли ж дитина народилася живою, її було названо на честь цього святого.

Дитинство Миколи Гоголя пройшло в селі Василівці (тепер Гоголеве) у родовому маєтку батьків. Теперішню садибу відбудовано не так давно - після того, як **племінник письменника Василь Головня, який успадкував садибу, знищив її, вирішивши, що будівля старомодна.** Вона докучала нерозумному нащадку, котрий, очевидно, вирішив стати таким собі провінційним російським геростратом. Чтоб почитатели творчества моего гениального дядюшки не упрекали меня в негодном отношении к дому, в коем он вырос, я решил этот дом снести, — так племінник пояснив в одному з листів свою недбалість до збереження історичної спадщини. Й дім з дерев'яними колонами та ганками, і всі флігелі було знищено. Залишилися сад і став. А поодаль — могила батьків Гоголя. На якій щовесни розцвітають проліски.

Гоголь упродовж життя страждав на різні фобії, наслідком чого ставали часті депресії, нервові розлади. Чи не найбільшою фобією Гоголя була так звана тафефобія – страх бути похованим живцем. Із цієї причини Гоголь ще замолоду постійно складав заповіти, аби під час поховання було напевне засвідчено його смерть.

Крім цього психічного комплексу, письменником нерідко оволодівав острах захворіти, в зв'язку з чим він остерігався торкатися багатьох побутових речей. Гоголю був також притаманний сильний страх перед жінками, яких він здебільшого намагався уникати.

За спогадами сучасників Гоголя, до власної смерті письменник ставився спокійно, ніби був готовий до неї. Серед причин, які призвели до його передчасної кончини у віці майже 43 років, крім інших причин, називають добровільне позбавлення себе їжі.

І до цього часу **Гоголь викликає до себе неоднозначне, нерідко суперечливе ставлення**. Володимир Набоков писав про україноненавистництво письменника. Російський критик Белінський вказував на хворобливість уяви письменника.

Водночас Пантелеймон Куліш вважав, що Гоголь "покликав українців до пізнання своєї національності". Критик і літературознавець Сергій Єфремов у своїй статті "Між двома душами" проголосив: "Після книжки Гоголя вперше я відчув себе сином рідної землі, що з "Тараса Бульби" запала мені в душу іскра національної свідомості".

Добре сказав Євген Сверстюк, що **якби Микола Васильович жив у середині XX століття, він обов'язково був би ув'язнений КГБ, як український буржуазний націоналіст**.

Ще роблячи перші кроки в літературі, Гоголь пробував мавпувати тогочасних російських письменників; він зазнає невдачі. Над його творами глузують, їх нещадно критикують. Письменник навіть викупує свої перші літературні доробки, знищуючи їх у вогні.

Літературна обдарованість Гоголя проявилась на повну силу саме тоді, коли письменник вдався до українських мотивів, повернувся до свого коріння. Його твори на українську тематику вразили поета О.Пушкіна: "Оце справжня веселість, щира, невимушена, без манірності, без бундючності. А часом яка поезія! Яка чутливість!"

Загалом Гоголь відзначався тим, що дуже швидко писав свої твори (йому вистачило одного місяця, щоб створити «Ревізора»). Але упродовж усього життя він удосконалював створене ним.

Гоголь міг безжально знищити написане ним, якщо робота здавалася йому невдалою. До певної міри Гоголь був перфекціоністом – людиною, яка в усьому прагнула досягти максимальної досконалості. У літературній діяльності він ніби керувався настановою: «Спалити те, що має хиби й розпочати знову, у ліпший спосіб». Кожного разу при цьому письменник ніби знищував частинку самого себе. Будучи незадоволеним другим томом «Мертвих душ» Гоголь без вагань піддає його вогню.

Микола Гоголь прожив складне й водночас дивовижне життя. Нікому не відомим юнаком він приїхав до Санкт-Петербурга з далекої малоросійської провінції. Незабаром стає кумиром північної столиці тодішньої імперії, згодом – мішенню для найвитонченіших і найпідступніших нападів; а через деякий час – гордістю й бажаним гостем іншої столиці імперії – Москви. Він помирає у невимовній тузі; його роздирають мрії і плани, яким не судилося втілитися в життя. Наприкінці свого віку Микола Васильович ще більш самотній, ніж коли приїхав «вражати Петербург». Письменник не раз цитував слова з Біблії: У великій мудрості багато смутку, і той, хто примножує свою мудрість, примножує й смуток у серці своєму.

Усе коротке життя Гоголя – це і драма, і містика, і гра. Й суцільна загадка, до якої будемо неодноразово повертатись у наших пошуках істини.